

ΘΕΜΑΤΑ ΓΡΑΦΤΩΝ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΜΑΪΟΥ-ΙΟΥΝΙΟΥ

copyright © 2005- 2006

ΤΑΞΗ: Α΄ Λυκείου

ΜΑΘΗΜΑ: Νεοελληνική Γλώσσα- Έκθεση- Έκφραση

ΘΕΜΑΤΑ

A. Κείμενο

Το φαινόμενο είναι **οικουμενικό**: οι γέροι ενοχλούν. Αρρωσταίνουν συνεχώς, απαιτούν κάθε μήνα τη σύνταξή τους και, το κυριότερο αρνούνται να πεθάνουν.

Γύρω στο 100 μ.Χ., ο Πλίνιος ο Νεότερος κληρονόμησε ένα σημαντικό χρηματικό ποσό. Αγόρασε τότε ένα κορινθιακό γλυπτό που απεικόνιζε ένα ηλικιωμένο, γυμνό άνδρα και το προσέφερε στη γενέτειρά του, το Κόμο, για να κοσμήσει το ναό του Διός. Ο Ρωμαίος ύπατος και συγγραφέας πίστευε ότι τα αραιά μαλλιά, το ρυτιδιασμένο πρόσωπο, ο αδύνατος λαιμός και το άτονο στήθος αποτελούν ενδείξεις ωριμότητας και ότι το άγαλμα αυτό προσέφερε, κατά συνέπεια, την καλύτερη υποδοχή για τους πολυάριθμους επισκέπτες του ναού. Η αδυναμία των ηλικιωμένων ήταν κατά την άποψή του ένα επιφανειακό φαινόμενο.

Ο σεβασμός απέναντι στους ηλικιωμένους αποτελούσε κυρίαρχο στοιχείο όλων των πολιτισμών μέχρι τα μέσα του 19^{ου} αιώνα, **επισημάναν** οι ιστορικοί, οι κοινωνιολόγοι και οι νομικοί που συγκεντρώθηκαν πριν από λίγες μέρες στη Στουτγάρδη για να συζητήσουν την «κοινωνική ιστορία της Γήρανσης». Ο Αντρέ ντε Λοράνς, προσωπικός γιατρός της Γαλλικής Ακαδημίας, σημείωνε το 1594 σε ένα σύγγραμμά του ότι οι ηλικιωμένοι άνθρωποι χάνουν την ισορροπία των σωματικών τους υγρών, με αποτέλεσμα να αισθάνονται κρύοι και ξηροί. Η συνταγή που πρότεινε ήταν να εξασφαλιστεί στους ανθρώπους αυτούς ένα ζεστό δωμάτιο, που να μυρίζει δεντρολίβανο, κυπαρίσσι και κέδρο. Να ακούνε μουσική, να τρώνε πικάντικα φαγητά και να περιβάλλονται από χρώματα, ώστε να **διεγείρονται** οι αισθήσεις τους.

Η στάση αυτή απέναντι στους απομαχούς άρχισε να αλλάζει την εποχή του Διαφωτισμού. Ένα σατιρικό ποίημα του Κρίστιαν Γέλερτ από τα μέσα του 18^{ου} αιώνα είναι χαρακτηριστικό. Λέγεται *Η φήμη που απέκτησε ο γέρος μου και ανακεφαλαιώνει* τα επιτεύγματα της ζωής του: «Γεννήθηκε, έζησε, παντρεύτηκε, έσβησε». Εξίσου σκληροί είναι οι πίνακες με τα «βήματα της ζωής», που διακοσμούσαν τα μικροαστικά σαλόνια του 19^{ου} αιώνα. Σύμφωνα με αυτούς η ζωή αποτελείται από εννέα στάδια και η κάθοδος στον τάφο ξεκινά από το πέμπτο, δηλαδή την ηλικία των 50 ετών. Από εκεί κι ύστερα ο άνθρωπος είναι αντιπαραγωγικός, άρρωστος, ένα βάρος για την κοινωνία.

Κάπου 250 χρόνια πριν από τον Πλίνιο, ο Τερέντιος είχε πει αστειευόμενος ότι το γήρας είναι μια ασθένεια που αντιμετωπίζεται δύσκολα και δεν μπορεί να θεραπευθεί. Πέρασαν δυο χιλιετίες, η επιστήμη είναι έτοιμη να παρουσιάσει τον πρώτο κλωνοποιημένο άνθρωπο, το όνειρο της αθανασίας βρίσκεται κοντά στην **εκπλήρωσή** του, αλλά ο Ρωμαίος ποιητής δεν έχει διαψευστεί. Εκείνος φρόντισε να πεθάνει νωρίς: σε ηλικία 25 ετών ξεκίνησε για ένα ταξίδι στην Ελλάδα και δεν επέστρεψε ποτέ. Οι ηλικιωμένοι του 21^{ου} αιώνα, αντίθετα επιμένουν να παραμένουν ζωντανοί, επιβαρύνοντας τους νεότερους. Μερικές φορές μάλιστα καταφεύγουν σε διαδηλώσεις απαιτώντας να αντιμετωπίζονται με αξιοπρέπεια. Δικαίως οι κυβερνήσεις απαντούν με δακρυγόνα: όλο και κάποιος θα μείνει πίσω. Λίγο βάρβαρο, αλλά οπωσδήποτε αποτελεσματικό.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να ενημερώσετε την τάξη σας για το περιεχόμενο του κειμένου με γραπτή περίληψή του σε 80-100 λέξεις.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Α/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

copyright © 2005- 2006

Μονάδες 25

B.1 α. Πώς αντιμετώπιζαν οι παλαιότερες κοινωνίες το γήρας και πότε άλλαξε η κοινωνική στάση απέναντί του ;(5 μονάδες)

β. Πού αποδίδεται ή έλλειψη σεβασμού που χαρακτηρίζει τις σύγχρονες κοινωνίες απέναντι στους ηλικιωμένους ;(5 μονάδες)

Μονάδες 10

B.2. Ποιο είναι το θέμα (κύρια ιδέα) στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου (γύρω στα 100 π.χ ... επιφανειακό φαινόμενο) και ποιες οι σημαντικές λεπτομέρειες (δευτερεύουσες ιδέες) ανάπτυξής του; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. Να αποδώσετε το θέμα με έναν παραγίτιτλο.

Μονάδες 5

B.3. Να βρείτε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου: οικουμενικό, επισήμαναν, διεγείρονται, ανακεφαλαιώνει, εκπλήρωση

Μονάδες 5

B.4 α. Να εντοπίσετε μέσα στο κείμενο δύο παραδείγματα ειρωνικής χρήσης της γλώσσας (3 μονάδες)

β. Να δικαιολογήσετε τη συγκεκριμένη υφολογική επιλογή του αρθρογράφου (2 μονάδες)

Μονάδες 5

Γ. Να συντάξετε ένα άρθρο για τη σχολική εφημερίδα όπου θα αναπτύξετε τις δικές σας απόψεις για τη συμπεριφορά των νέων απέναντι στους ηλικιωμένους. Να προτείξετε παράλληλα τρόπους για τη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ τους (400 λέξεις).

Μονάδες 50